

Soạn bài: Luyện tập đưa các yếu tố tự sự và miêu tả vào bài văn nghị luận

LUYỆN TẬP ĐƯA CÁC YẾU TỐ TỰ SỰ VÀ MIÊU TẢ VÀO BÀI VĂN NGHỊ LUẬN

I. KIẾN THỨC CƠ BẢN

1. Muốn làm bài văn nghị luận, trước hết phải chuẩn bị luận điểm. Luận điểm là yếu tố chính tạo nên nội dung bài văn, còn yếu tố tự sự và miêu tả chỉ là những yếu tố phụ. Bởi vậy, để luyện tập tốt việc đưa các yếu tố tự sự và miêu tả vào bài văn, người viết vừa phải xác định nội dung nghị luận, luận điểm nghị luận, vừa tìm yếu tố tự sự và miêu tả.

2. Sau khi lựa chọn nội dung tự sự, nội dung miêu tả để đưa vào bài cần phải chú ý cách diễn đạt các yếu tố đó thành ngôn từ, thành câu chữ cụ thể. Cần đưa các yếu tố tự sự, miêu tả ở mức độ vừa phải, không nên quá tham lam khiến cho bài văn trở nên nặng nề, rườm rà, làm giảm sự chú ý của người đọc đối với nội dung chính của văn bản (những luận điểm, lập luận...).

3. Có thể luyện tập đưa các yếu tố tự sự, miêu tả vào bài văn nghị luận theo trình tự các bước sau:

- Tìm ý cho bài văn nghị luận.
- Xác lập hệ thống luận điểm (luận điểm, luận cứ, các dẫn chứng...). Sắp xếp hệ thống đó thành dàn bài chi tiết.
- Tìm các yếu tố tự sự, miêu tả thích hợp có thể đưa vào bài văn. Xác định vị trí, mức độ cụ thể cho từng yếu tố.
- Triển khai dàn bài thành bài văn

II. RÈN LUYỆN KĨ NĂNG

1. Định hướng làm bài

"Trang phục và văn hoá" là một đề tài mở, không bị giới hạn bởi những yêu cầu, định hướng. Tuy nhiên, điều đó cũng có thể gây cho người viết nhiều khó khăn trong việc lựa chọn và sắp xếp luận điểm. Nếu không xác lập được một hệ thống chặt chẽ, bài văn sẽ rơi vào tình trạng lan man, dàn trải.

Có thể dựa theo gợi ý trong sách giáo khoa để cụ thể hoá đề văn đó thành tình huống xác định, bao gồm hiện tượng và nêu quan điểm, chính kiến:

- Hiện tượng: một số bạn đua đòi ăn mặc, không phù hợp với lứa tuổi học sinh, hoàn cảnh gia đình và truyền thống văn hoá của dân tộc.
- Nêu quan điểm, bày tỏ thái độ của bản thân trước hiện tượng đó.

2. Xác lập và sắp xếp hệ thống luận điểm

Trong số những luận điểm sách giáo khoa gợi ý, có những luận điểm không phù hợp, cần phải lược bỏ (ví dụ như luận điểm d). Những luận điểm còn lại cũng mới chỉ là sự liệt kê, chưa được sắp xếp theo một trình tự hợp lý. Bởi vậy, sau khi lược bỏ những luận điểm không cần thiết và bổ sung thêm một số ý chi tiết, có thể xác lập một hệ thống luận điểm

như sau:

- Gần đây, cách ăn mặc của bạn có nhiều thay đổi, không còn giản dị, lành mạnh như trước nữa.
- Các bạn lầm tưởng rằng ăn mặc như vậy sẽ làm cho mình trở thành người "văn minh", "sành điệu".
- Việc chạy theo các "mốt" ăn mặc ấy có nhiều tác hại:
 - + Làm mất thời gian
 - + Ảnh hưởng xấu đến kết quả học tập
 - + Gây tốn kém cho cha mẹ
- Việc ăn mặc phải phù hợp với thời đại, nhưng cũng phải lành mạnh, phù hợp với truyền thống văn hoá của dân tộc, với lứa tuổi và hoàn cảnh sống.

3. Vận dụng các yếu tố tự sự và miêu tả trong bài văn

Sau khi có được một hệ thống luận điểm như trên, người viết sẽ tìm các yếu tố tự sự, miêu tả để đưa vào, làm tăng sức thuyết phục của các luận điểm. Ví dụ như đoạn nói về hiện tượng "một số bạn đua đòi ăn mặc", có thể miêu tả các bạn đó ăn mặc lò lằng, kệch cỡm như thế nào, có thể kể ra một sự kiện nào đó mà việc ăn mặc không phù hợp ấy đã gây phản cảm cho người chứng kiến. Hoặc trong phần trình bày quan điểm, thái độ, có thể dẫn lời của một người nào đó (thậm chí là câu nói nổi tiếng của một danh nhân) để cho lập luận của bài văn tăng thêm sức thuyết phục.